

Галоўнымі падзеямі гульняў былі спартыўныя спаборніцтвы. Атлеты спаборнічалі ў бегу, скачках, кіданні кап'я і дыска, барацьбе і гонках на калясніцах. Пераможцаў узнагароджвалі вянкамі, ім ставілі статуі.

ПАДВЯДЗЁМ ВЫНІКІ

♦ *Старажытная Грэцыя з'яўляецца радзімай тэатра. Тут узніклі першыя трагедыі і камедыі, у якіх галоўнае месца адводзілася не багам, а людзям.* ♦ *Алімпійскія гульні, заснаваныя грэкамі, былі святам здаровага цела і духу.*

- ? 1. Раствлумачце, якім чынам стварэнне тэатра звязана з культуам бога Дыяніса. 2. Назавіце адрозненні старажытнагрэчаскага тэатра ад сучаснага. 3. У Старажытнай Грэцыі тэатр называлі «школай для дарослых», а аўтараў трагедыі — «правадырамі мудрасці». Чаму вучыў тэатр? 4. За што аўтары трагедыі і камедыі заслужылі павагу і прызнанне суграмадзян? 5. Колькі гадоў назад зарадзіліся Алімпійскія гульні? Параўнайце старажытнагрэчаскія і сучасныя гульні. Крытэрыі для параўнання абмяркуйце з настаўнікам. 6. Падумайце, дзе грэкам магло спатрэбіцца валоданне асноўнымі відамі спорту.

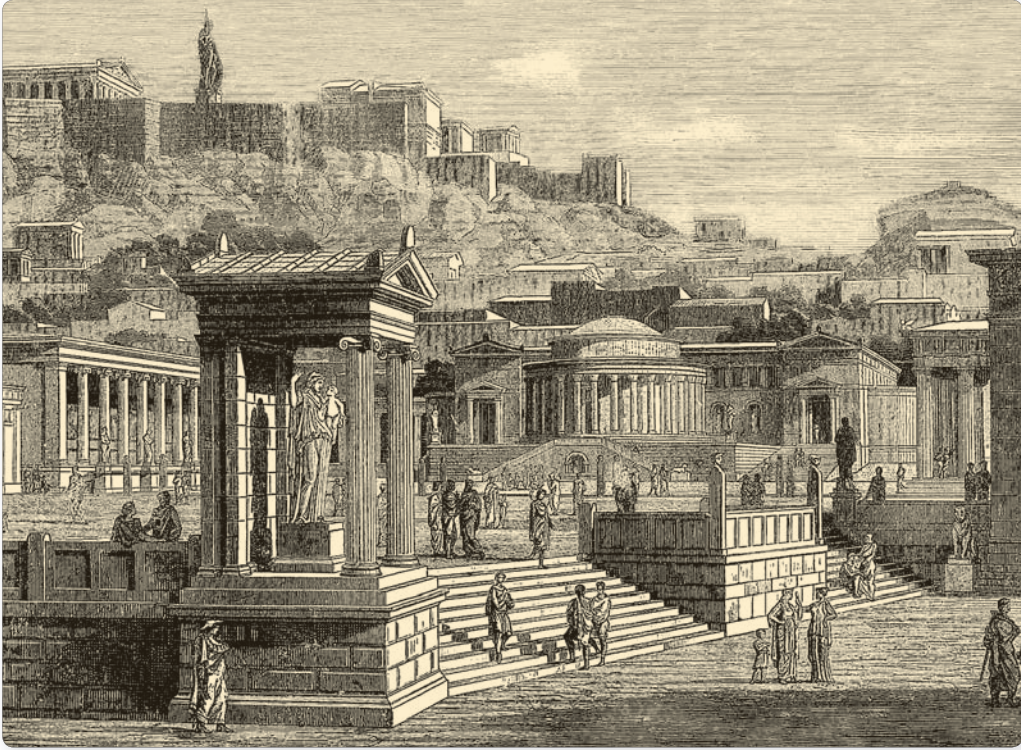
? Даведайцеся пра самыя цікавыя факты і праслаўленых чэмпіёнаў у гісторыі Алімпійскіх гульняў у Старажытнай Грэцыі. Раскажыце аднакласнікам пра вашы маленькія адкрыцці.

§ 15. Паўсядзённае жыццё старажытных грэкаў

- ?! 1. Што такое поліс? 2. Хто такія грамадзяне? Якімі правамі і абавязкамі яны валодалі?

«Гонар бясцэнны, і радасць таму, у каго ён ёсць». «Гультайства ў юнацтве — беднасць у старасці». Такія мудрыя парады давалі старажытныя грэкі сваім дзецям. А як ставіліся грэкі да грамадскіх абавязкаў? Як быў арганізаваны іх побыт? Дзе жылі, як харчаваліся і апраналіся?

1. Жыццё ў горадзе-полісе. Вы ўжо ведаеце, што ў Старажытнай Грэцыі існавала мноства гарадоў-дзяржаў — полісаў. Усе хлопчыкі, якія нарадзіліся ў сем'ях грамадзян, пры

▲ Агара. Гравюра XIX ст.

- ✓ Слова «агара» са старажытнагрэчаскага перакладаецца як «збіраць, склікаць».
- ✓ Афіняне лічылі, што грамадзянін, які не ўдзельнічаў у грамадскім жыцці, бескарысны для дзяржавы. А як думаеце вы?

дасягненні паўналецця становіліся грамадзянамі поліса. Грамадзянства давала чалавеку права валодаць маёмасцю, удзельнічаць у кіраванні дзяржавай.

Важнейшыя дзяржаўныя пытанні грамадзяне ўвесь час абмяркоўвалі і вырашалі сумесна. Для гэтага патрабавалася шмат часу праводзіць разам. Менавіта таму ў грэчаскіх гарадах меліся грамадскія месцы, дзе грамадзяне маглі сустрэцца. Сумесныя сустрэчы спрыялі згуртаванасці грамадзян, агульнасці іх інтарэсаў.

Успомніце, якую ролю адыгрывалі Акропаль і агара ў жыцці афінян.

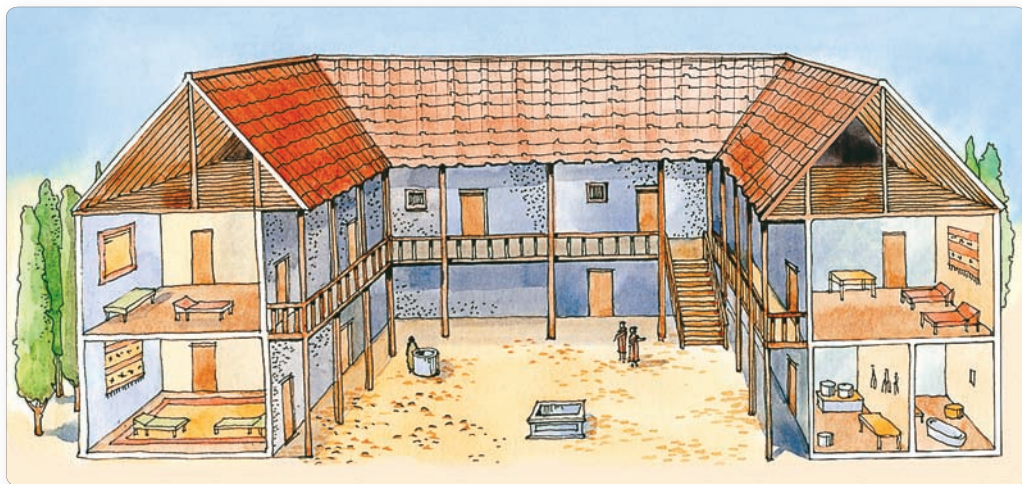
Самымі важнымі месцамі ў горадзе былі акропаль і агара са шматлікімі велічнымі грамадскімі будынкамі. Улады клапаціліся пра прыгажосць і пышнасць грамадскіх будынкаў. Бо яны былі сімвалам магутнасці кожнага горада. Яркім прыкладам велічы Афін служыць Акропаль. Да гэтага часу ён узвышаецца над горадам, нагадваючы пра старажытныя карані еўрапейскай культуры.

с. 256–258

2. Жыллё і побыт. Калі грамадскія будынкi былі адкрыты для ўсіх, то грэчаскі дом з'яўляўся замкнутым светам прыватнага жыцця. Жыллё ўяўляла сабой некалькі пабудоў, акружаных глухой сцяной. У цэнтры знаходзіўся ўнутраны двор, часта з басейнам. Вокны ніколі не выходзілі на вуліцу. У кожным доме ў спецыяльным памяшканні ўвесь час гарэў у ачагу агонь. Ён быў прысвечаны багіні *Гэстыі* — апякунцы дома і сямейнага шчасця.

▲ Старажытнагрэчаскі дом у разрэзе. Сучасны малюнак

- ✓ Выкарыстоўваючы малюнак і тэкст параграфу, складзіце апавяданне пра ўладкаванне грэчаскага дома.

Дамы будаваліся з каменю ці з цэглы-сырца. Ноччу дом асвятлялі невялікія гліняныя лампы, а ў багачоў — вялікія металічныя падстаўкі з падпаленым алеем. Жылыя пабудовы размяшчаліся скучана. Вуліцы былі вузкія, забытаныя і без асвятлення. Багатыя людзі імкнуліся жыць за горадам.

Сцены жылых памяшканняў у багатых дамах абавязкова фарбавалі. Грэкі асабліва любілі сіні і чырвоны колеры, а таксама розныя арнаменты. У багатых дамах на падлозе выкладвалі ўзоры з рознакаляровых камянёў.

3. Харчаванне і адзенне. Паўсядзённая ежа грэкаў была вельмі проста. Раніцай перад працай проста размочвалі сухі хлеб у вадзе ці казіным малаку. Днём елі ячменныя ляпёшкі з казіным ці авечым сырам і дабаўлялі да гэтага некалькі алівак. Толькі вечарам ежа была больш грунтоўнай: ячная каша або агародніна з рыбай. Рыбу спажывалі ў вялікіх колькасцях. А вось мяса авечак, коз ці быкоў было сапраўдным ласункам, які елі толькі на святы.

У бітве пры Платэях грэкі разграмілі персідскую армію. Яны захапілі багаты шацёр правадыра персаў. Кіраўнік грэчаскага войска, убачыўшы ежу персідскага палкаводца, засмяўся і сказаў: «Эліны, я запрасіў вас для таго, каб даказаць вам неразумнасць персаў. У іх такі багаты стол, а яны прыйшлі адабраць у нас нашу бедную ежу».

▲ Грэчаская сям'я. Малюнак на вазе

▲ Адзенне старажытных грэкаў.
Рэканструкцыя

Для адзення старажытных грэкі выкарыстоўвалі шырокія кавалкі тканін, якія абгортвалі вакол цела і зашпільвалі спецыяльнымі засцёжкамі. Жаночае адзенне было даўжынёй да пяці, а мужчынскае дасягала каленяў. Адзенне было з воўны або з лёну.

ПАДВЯДЗЁМ ВЫНІКІ

♦ *Грэкі надавалі вялікае значэнне ўдзелу ў грамадскім жыцці поліса.* ♦ *Побыт, жыллё, харчаванне і адзенне старажытных грэкаў былі простымі і няхітрымі.*

- ? 1. Прыдумайце свае назвы для параграфа. Складзіце прасты план параграфа. 2. Дзе і чаму грамадзяне Грэцыі любілі праводзіць час? 3. Чаму багатыя людзі лічылі за лепшае жыць за горадам? Чым іх дамы адрозніваліся ад жылля бедных людзей? 4. Знайдзіце ў тэксце параграфа сказы, якія даказваюць, што грэкі былі пераборлівыя ў харчаванні і адзенні. 5. Складзіце апавяданне ад першай асобы «Адзін дзень з жыцця афінскага рамесніка». Максімальна выкарыстоўвайце матэрыял параграфа.

§ 16. Эліністычная культура

- ?! 1. Якія тэрыторыі ўваходзілі ў склад дзяржавы Аляксандра Македонскага? 2. Якія з сямі цудаў свету вам вядомыя? Кім яны створаны і дзе знаходзіліся?

Аляксандр Македонскі марыў аб'яднаць Запад і Усход, розныя рэлігіі і культуры, каб «эліны і варвары не адрозніваліся паміж сабой ні па плашчах, ні па шчытах». Які быў вынік гэтага аб'яднання? Што дала свету новая культура, якая з'явілася на абшарах дзяржавы Аляксандра Македонскага?

1. Узнікненне эліністычнай культуры. У выніку заваяванняў Аляксандра Македонскага была створана вялізная дзяржава ад Грэцыі да Індыі. У склад дзяржаў, якія ўтварыліся пасля яе распаду, увайшлі землі з найстаражытнейшай, шматвяковай культурай. Гэта былі Малая Азія, Сірыя, Фінікія, Палестына, Егіпет, Месапатамія, Іран.